

ПРИКАЗ

Сауран ауданы, Жүйіск ауыл округі, Жүйіск ауылы,
Бортобе көшесі 33Б үй, БСН 170840033940

район Сауран, сельский округ Жүйіск, село Жүйіск,
ул Бортобе, дом 33Б, БИН 170840033940

№ 3011

«Ата-аналарға арналған кеңес
орталығын ашу туралы»

« 01 » 09 2023ж

«Ата-аналарға арналған консультациялық пунктердің қызметін ұйымдастырудың үлгі
ережесін негізгі ала отырып, **БҰЙЫРАМЫН:**

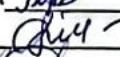

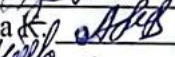

1. Төмендегі құрамда педагогикалық және әлеуметтік қызметкерлерден тұратын
консультациялық пунктің құрамы жасақталсын.

1. Бектұрсынова М. - психолог
2. Аргинбаева Р. – әдіскер
3. Азимова Ш. – дене шынықтыру нұсқаушысы
4. Абдулхақимова К. - медбике
5. Нурулла Д. – тәрбиеші

2. Консультациялық пункт жетекшісі психолог М.Бектұрсынова І жылдық жұмыс
жоспары, жұмыс кестесі, ата-аналармен келісім шарт жасақталсын.
3. Консультациялық пункт жұмысы туралы БАҚ жариялансын.
4. Осы бұйрықтардың орындалысын қадағалау бөбекжай психологы
М.Бектұрсынова жүктелсін.

Балабақша меңгерушісі : Ж.Олжатаева

Бұйрықпен таныстым: М.Бектұрсынова
Аргинбаева Р.
Азимова Ш.
Абдулхақимова К.
Нурулла Д.

Түркістан облысы Сауран ауданы Жүйнек ауылы «Шамшырақ»
бөбекжай- бақшасы.

Бекітемін
«Шамшырақ» бөбекжай бақшасы
менгерушісі *Ж.О.Жақашева*

№	Апта күндері	Жұмыс уақыты	Жауапты қызметкерлер	Қызмет бағыты
1	Дүйсенбі	10.00-11.00	Әдіскер	Жалпы кеңес
2	Сейсенбі	11.00-12.00	Мейірбеке	Жеке кеңес
3	Сәрсенбі	13.00 -14.00	Педагог психолог	Психологиялық кеңес
4	Бейсенбі	14.00 -15.00	Тәрбиешілер	Тәрбиеші дамыту күнделікті кеңес
5	Жұма	10.00 -11.00	Әдіскер	Әдістемелік көмек

«Шамшырақ» бөбекжай-балабақшасы МКҚК

**2023-2024 оқу жылына арналған кеңес беру пунктiнiң
жұмыс жоспары**

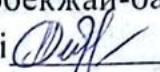
2023-2024 оқу жылы

БЕКІТЕМІН
«Шамшырақ» бөбекжай- балабақшасының
меңгерушісі Ж.Олжатаева

**«Шамшырақ» бөбекжай бақшасының 2023-2024
оқу жылына арналған кеңес беру пунктінін
жұмыс жоспары**

Мерзімі	Өткізілетін іс-шаралар	Жауапты тұлға
Жыл бойы	Балалардың ата –аналары немесе оларға жауапты тұлғаларға тәрбие, білім беру және ортаға бейімделу мәселелері бойынша жеке және отбасылық кеңес беру.	Әдіскер: Арғынбаева Р. Педагог - психолог: Бектұрсынова М.
Қазан	Кеңестер: «Денсаулықты сақтау үшін - оны бағалап үйрен».	Мейірбике: Абдулхакимова К .
	«Бейімделу кезеңінде балаға қалай көмек беруге болады?»	Педагог-психолог: Бектұрсынова М.
Қараша	«Баланы дамытушы үйдегі орта»	Тәрбиеші: Кожабекова А.
	«Жыл құстары»	Тәрбиеші: Азимоав Ш.
	Саусақтардың ұсақ моторикасын дамыту.	Тәрбиеші: Абдуваситова Г
Желтоқсан	«Балалардың жан дүниесіне мейірім себу» дөңгелек үстел.	Тәрбиеші: Гаппарова Д.
	«Баланың сөйлеуін дамыту»	Педагог –Психолог: Бектұрсынова М
	«Балаңыздың денсаулығын қалай сақтауға және нығайтуға болады»	Мейірбике: Абдулхакимова К
Қаңтар	Балалардың денсаулығын нығайтуға арналған ойындар	Мейірбике: Абдулхакимова К
Ақпан	«Баланың сөздік қорын дамыту және байыту»	Әдіскер: Арғынбаева Р
	«Болады, болмайды, жасау қажет». (баланың адамгершілік тәрбиесі туралы)	Тәрбиеші: Убаева Н.
Наурыз	Экологиялық акциялар: «Ағашты сақта»	Тәрбиеші: Бабанарова Г.
	«Балабақша табалдырығын аттаған бала»	Әдіскер: Арғынбаева Р
Сәуір	«Балалармен қақтығыссыз қарым-қатынасты қалыптастыру жолдары».	Тәрбиеші: Вапаева Д.
	«Балаңызбен бірге ойнаңыз»	Тәрбиеші:Зайтханова З.
Мамыр	«Баланың мектепке дайындығы»	Тәрбиеші: Арғынбаева Р. Тәрбиеші: Нуриллаева Д.

«Бекітемін»
«Шамшырак» бөбекжай-балабақшасы
МКҚК меңгерушісі Ж.Олжатаева

Консультациялық пункт

«Бейімделу кезінде балаға қалай көмек
беруге болды»

Психолог Бектұрсынова М

2023-2024 оқу жылы

Бейімделу кезінде балаға қалай көмек беруге болады.

Барлық балалар индивидті, ал бейімделу кезеңі барлық балалар үшін әр түрлі: біреу қуана-қуана топқа кіреді, біреуге үйренуге уақыт керек. Орташа алғанда, балалардағы бейімделу кезеңі 2 аптадан 3 айға дейін созылады. Балаңызды балабақшаға дайындауға көмектесетін бірнеше қарапайым кеңестер.

Балабақшаға бармас бұрын:

- үй режимін балабақша режиміне сәйкес келтіру (мүмкіндігінше),
- мектепке дейінгі мекеменің мәзірімен танысып, оған жаңа тағамдарды баланың диетасына енгізіңіз (бірақ оны мәжбүрлеменіз!),
- баланы тәуелсіз болуға - тамақ ішуге, қол жууға, киінуге,
- баланың әлеуметтік шеңберін кеңейту: ойын алаңдарына бару, қонаққа бару, одан басқа балалар бар екенін көрсету,
- дәрумендер курсының ішу, педиатрмен кеңескеннен кейін,
- балабақшаға, балалар серуендейтін жерге экскурсияға барыңыз,
- балаға күн қалай ұйымдастырылғанын, не істейтінін айтып беріңіз. Мұны мүмкіндігінше шынайы түрде, безендірусіз жасаңыз, сонда бала өзін алданған сезінбейді.

Балабақшаға барғанда:

1. Баланың эмоционалды жағдайын, оның көңіл-күйінің өзгеруін түсініп алыңыз, оған ұрыспауға тырысыңыз, оған шыдамды болыңыз. Осы кезеңде мүмкіндігінше жиі баланы мадақтаңыз, оны қаншалықты жақсы көретінізді айтыңыз, сүйіңіз, құшақтаңыз, қолыңызға алыңыз.
2. Балаңызға күн сайын уақыт бөліңіз: бірге оқыңыз, серуендеңіз, ойнаңыз немесе жай ғана көңіл көтеріңіз. Осы кезеңде бала әсіресе сіздің назарыңызды қажет етеді.
3. Баланы балабақшаға апарып, қандай-да бір дәстүрлерді, әдет-ғұрыптарды ойлап табыңыз (сүйісу, құшақтау, терезеден толқу).
4. Балаңызға балабақшада не істегеніңізді, қай жерде жұмыс жасайтыныңызды, күніңізді қалай өткізетініңізді айтыңыз.

5. Баладан балабақшада не істегенін, кіммен ойнағанын, балабақшада не ұнағанын және оны не ренжіткенін сұраңыз (тек: сіз ұйықтадыңыз ба? Сіз не жедіңіз?). Егер бала сөйлегісі келмесе, талап етпеңіз.
6. Балаңыздан: «Бүгін балабақшаға барасыз ба?» Деген сұрамаңыз, егер балама болмаса. Керісінше, оған не киетінін немесе өзімен бірге қандай ойыншық алып жүретінін нақты таңдаңыз.
7. Ешқашан баланың көзінше мұғалімдер туралы жаман сөз айтпаңыз, тәрбиешілер мен балабақшаны қорқытпаңыз («Сіз көңіліңіз көтеріліп жатыр, енді мен Мария Сергеевнаны шақырамын!»)

Неліктен кейбір ата-аналар балаға қатты алаңдайды, бірақ объективті түрде бәрі балада жақсы тәртіпте болса да, олар балабақшадағы барлық нәрсені басқаруға тырысады, ал кейде олар өз мазасыздықтарымен күреспей, балабақшадан толықтай бас тартады? Мұның себебі көбінесе балалардың өз тәжірибесінде болған жағымсыз жағдайлар, сондай-ақ ата-аналар мен қоғамның әсерінен қалыптасқан қатынастар болып табылады (мұғалімдер балаларды ренжітеді, бұл балабақшада жаман және т.б.). Сондықтан, ата-аналардың бала үшін жасай алатын және оның балабақшаға бейімделуін жеңілдететін ең жақсы нәрсе - олардың көзқарастарын қайта қарау, олардың күйзелістерін түсіну, олардың тәжірибесін баладан бөлу. Әрине, өз қалауыңыз бойынша балабақшаны таңдаңыз, балаңызға сенетін тәрбиешілер. Егер ата-аналардың өздері сабырлы болса, балада жаман ештеңе болмайтынына сенімді болса, онда бала біртіндеп тәрбиешілерге сенуді үйренеді, ал балабақшаға бару қуаныш әкеледі. Егер анасы қатты алаңдаса, бала оны оқиды, өзін қауіпсіз сезінбейді. Егер сіз өз қорқынышыңыз бен мазасыздығыңызға қарсы тұра алмасаңыз, онда кешіктірмей, психологтың кеңесіне жүгінгеніңіз абзал.

«Бекітемін»
«Шамшырақ» бөбекжай бақшасының
меңгерушісі Ж Олжатаева *Ж.О.*

Баяндама

Тақырыбы: «Баланы дамытушы үйдегі орта»

Тәрбиеші: Қожабекова А

2023-2024 оқу жылы

Тақырыбы : Баланы дамытушы үйдегі орта.

Қазіргі қай ата-ана жан-жақты дамыған баласын армандамайды? Әсіресе аналар мен әкелер үшін баланың жас кезінен бастап оқи алатыны өте маңызды

Қазіргі уақытта аналар мен әкелерге балаларына оқу дағдыларын өз бетінше үйретуге көмектесетін басқа әдістер мен жүйелер жоқ! Кітаптар, оқу құралдары, интерактивті ойындар, балаларға арналған арнайы сабақтар «Оқуды үйрену». Ақпараттың осындай көптігі арасында көптеген ата-аналар нақты шатастыруда - қандай әдісті таңдау керек? Бұл пайдалы дағдыны қай жастан бастау керек? Ал, оны басынан бастап анықтауға тырысайық. Баланы тез оқуға қалай үйрету керек
Оқуды қашан бастау керек

Баланы 4 жаста оқуға қалай үйрету керек? Ал үште? Барлық аналар мен әкелер оқу процедурасы өте күрделі процесс екендігі туралы ойламайды. Оның мәні әріптерді жаттауда және одан буын құрау шеберлігінде ғана емес. Оқуды үйренудің барлық мәні - балаға мәтінді кейіннен жаңғырту арқылы саналы түрде қабылдау қабілетін сіңіру. Сондықтан білім беруді бастаудың дұрыс жасы туралы сұраққа «тезірек соғұрлым жақсы» стилінде жауап беру мүлдем қате.

Қандай ережелерді сақтау маңызды?

Балаға оқу қабілетін тез және сәтті меңгеруге көмектесу үшін ата-аналар ұстануға тиіс ережелерге қатысты мұғалімдердің ұсыныстары бар. Мұнда негізгілері:

1. Барлық жаттығулар ойын түрінде міндетті түрде жүзеге асырылады. Шынында да, осы жас кезеңі үшін бұл қоршаған шындықты игерудің негізгі және іс жүзінде жалғыз формасы. «Оқуды үйренетін» балаларға арналған ойынды «нақты» мектептегі «сыныптар» ретінде жасыруға болады, өйткені баланың өзін «ересек» оқушы ретінде сезінуі өте маңызды. Бірақ бәрі өздігінен болып жатқанда, әсіресе бала әлі кішкентай болса, одан да жақсы.
2. Сабаққа деген қызығушылықты жоғалтпау үшін оны әр түрлі көп функционалды оқулықтар мен дидактикалық материалдарды пайдалану арқылы сақтау керек, бұл бала үшін қызықты болуы керек.
3. Бұл жаста ең тиімдісі - тұрақты және жүйелі түрде өткізілетін қысқа мерзімді сессиялар.
4. Ұзақ түсініктемелерден аулақ болыңыз! Сіз нәрестеңізбен мүмкіндігінше қысқа, қысқа және анық сөйлесуіңіз керек. Ұзақ нұсқауларды мектеп жасына дейінгі балалар өте нашар қабылдайды.
5. Ауызекі сөйлеу тілі толық дамымайынша және айтылу ақаулары болғанша оқу дағдыларын үйретуді бастамаңыз.

6. Сабақтың құрылымында жаттығу бөлімінен басқа саусақ гимнастикасы және дене шынықтыру минуттары түріндегі шағын дене шынықтыру жаттығуларын міндетті түрде қосамыз.
7. Ата-аналар сабақта икемділік, шыдамдылық және ең бастысы жүйелілік танытуы керек. Ешқашан өз сәбиіңіздің жетістіктерін басқалардың жетістіктерімен салыстырмаңыз. Балалардың әрқайсысына тән және көптеген факторларға байланысты жеке қарқын туралы ұмытпаңыз.
8. Егер сіздің балаңыздың көңіл-күйі немесе денсаулығы нашар болса, оны жаттығуға мәжбүрлемеңіз. Бұл ешқандай оң нәтиже бермейді, бірақ баланың психикасының кейінгі дамуына теріс әсер етуі мүмкін.

Монтессори жинағын толықтай сатып алу қарапайым ата-анаға қиынға соғады. Олар арнайы балалар орталығында немесе бала-бақшада болуы мүмкін. Егер балаңызды арнайы орталыққа беру мүмкіндігі болмаса, алайда сізге Монтессори әдісі ұнаса, бұл педагогикалық жүйені сақтай отырып, баланы үйден де жаттықтыруға болады.

Бұл ісіңіз нәтиже беру үшін оңай да маңызды ережелерді сақтаңыз:

- Баланы тәртіпке үйрету үшін күнде бір жерде ғана жаттығыңыздар;
- Көрсетілім кезінде «монтессорилік» тілмен түсіндіру уақытында аз сөйлеп, аз қимылдаңыз. Баланың өзіне мүмкіндік беріңіз. Ол заттарды зерттей отырып жаңалықты өзі ашуы керек;
- Шыдамды болыңыз, сізге оңай көрінген іс оған да сондай жеңіл емес. Монтессори жүйесіндегі мұғалімнің басты рөлі – бақылау.

Жаттыгуға қандай материал пайдалану керектігін және қанша рет қайталағысы келетінін, қай уақытқа дейін жасағысы келетінін өзі шешуге ерік беріңіз. Алайда бала өзіндік тәртіпке үйренуі үшін оған жаттығуды аяқтағаны дұрыс екендігін түсіндіріп көріңіз.

Балаға арналған қаражат пен даярлықты қажет етпейтін бірнеше қарапайым жаттығулар бар.

«Күрішті аударып салу» жаттығуы (2,5-5 жас)

Жаттығу мақсаты: бұлшықет координациясын дамыту, құмырадағы тағамды кесеге ұқыпты құйып үйрену, өз күшіне сенім тудыру.

Қажетті заттар: құмыра мен кесесі бар жайпақ табак (поднос), күріш, шүберек.

Барлық қажетті заттарды үстелдің үстіне қойып, олардың атауын және қалай пайдалануды айтыңыз («кесе», «құмыра», «аударып құю» және т.б.). Жартылай күрішті бар құмырадан кесеге күріш салып көрсетіңіз. Содан соң бала өзі жасап көрсін, бара-бара үйреніп алады. Балаңыз күрішті мүлтіксіз аударып салуды үйреніп алған кезінде сұйық заттарға көңуге болады.

«Жарқыраған бәтеңке» жаттығуы (3-5 жас)

Жаттығу мақсаты: баланы өзіне күтім жасауға және бастаған ісін соңына дейін апаруға үйрету, ептілікті дамыту.

Қажетті заттар: газет, бәтеңке, аяқ киім тазалауға арналған крем, щетка және шүберек.

Газетті еденге жайыңыз. Арнайы щеткамен бәтеңкені тазартыңыз. Бәтеңкені сол қолыңызға ұстап, оң қолыңызбен крем жағыңызда, келтіруге қойыңыз. Кремнің қақпағын жабыңыз. Бәтеңкені шүберекпен жылтырағанша сүртін шығыңыз. Енді балаңызға өз етігін беріңіз.

«Өлшемі бойынша қақпағын тап» жаттығуы (2-4 жас)

Жаттығу мақсаты: қору және қозғаушы координациясын дамыту.

Қажетті заттар: қақпағы бар әртүрлі 4-6 бөтелке немесе құты.

Үстелдің үстіне балаға көрсетіп, бөтелкелерді қойыңыз. Жайлап қақпақтарын шешіп қайтадан бұрап көрсетіңіз. Содан соң қақпақтарын шешіп, оларды араластырып тастаңыз. Енді балаңызға бөтелкеге сәйкес қақпақтарды табуға мүмкіндік беріңіз. Бұл оңай тапсырма емес, бірақ оның қолынан келеді.

«Мата үлгілері бар қорапша» жаттығуы (2,5-5 жас)

Жаттығу мақсаты: жанасу түйсігін дамыту.

Қажетті заттар: шағын қорапша, текстурасы әртүрлі бірнеше мата бөліктері (мысалы, жібек, мақта, мохер, барқыт және т.б.).

Балаға үш түрлі мата бөлігін (екі данадан) көрсетіңіз. Оларды жылдам араластырып, балаға бір матаның екінші данасын қолымен ұстап көріп табуын өтініңіз. Бала жаттығуды түсінген кезде басқа да мата бөліктерін қоссаңыз болады. Әбден үйреніп алған кезде баланың көзін айлап, ойнатсаңыз болады.

«Сикырлы қапшық» жаттығуы (3-5 жас)

Жаттығу мақсаты: түрлі пішінді заттармен танысу, жанасу сезімін дамыту.

Қажетті заттар: балаға таныс 8-10 заттары бар қапшық (мысалы, тарак, бау, кішкентай доп және т.б.).

Баланың көзін байлаңыз немесе көзін жұмуын өтініңіз. Баланыз қапшықтан бір затты алып шығып, оны сипау арқылы не екенін анықтасын. Баланың жасына байланысты қапшыққа күрделі заттарды салуға болады.

Қортынды:

Балалар ойын тапсырманы орындау барысында ұсақ – түйекке көбірек мән беруі алға қарай жылжуына кедергі келтірсе, дер кезінде артық – ауысын алып тастауға, неге көңіл аударуды, бір идеядан екіншісіне ауысуға жаттықтыру керек. Бұл әдіс әсіресе шығармашылық бағыттағы тапсырмалар үшін маңызды. Көру, есту, сезу арқылы бала заттың ішкі және сыртқы сипаттарын қабылдауды үйренеді. Ойнай жүріп ойлауға, заттардың бір – бірімен айырмашылығы мен өзара ұқсастығын, басқа да ерекшеліктерін салыстыруға, оның мағынасын сөз арқылы беруге үйренеді.

Сауран ауданының адами әлеуетті дамыту бөлімінің
«Шамшырақ» бөбекжай- балабақшасы МКҚК

«Бекітемін»

«Шамшырақ» бөбекжай-балабақшасы
МКҚК-ның меңгерушісі

Олжатаева Ж.Ж

БАЯНДАМА

«Балалардың жан дүниесіне
мейірім себу»

ДӨНГЕЛЕК ҮСТЕЛ

Тәрбиеші. Гаппарова Д.

«Балалардың жан дүниесіне мейірім себу»

Мақсаты: ата - ана мен бала арасындағы сенімді сыйластықты, бір - біріне деген сезімді нығайту. Ата-ана - отбасының негізгі дінгегі, бастапқы дәнекері екенін ескеріп, мектеп, ата-ана, ұстаз болып бірігіп, сапалы білімді, саналы тәрбиелі, салауатты ұрпақ тәрбиелеу.

Күтілетін нәтиже:

- Ата - ана мен бала арасындағы сенімді сыйластық әрекетінің мақсаты айқындалады, баланың бас ұстазы ата - ана екенін түсінеді, бір - біріне деген сезім нығайады;

Идеясы: « Ұяда не көрсең , ұшқанда соны ілесің!»

Әдісі: әңгімелесу- пікір алмасу, сұрақ-жауап сыни тұрғыдан ойлау, ассоциация, құрастыру, тренингтер, ситуациялық сұрақтар шешу, шығармашылық жұмыс, кері байланыс, бағалау

Ресурстары: интербелсенді тақта, сызбалар, ватман, А4 қағаздары, маркер, доп, ойын элементтері, жағдаяттар, стикерлер, бағалау парақшалары т.б.

Түрі: дөңгелек үстел, топтық жұмыс

Жүргізілу барысы:

Кіріспе сөз :

- Қош келдіңіздер, құрметті ата - аналар және әріптестер. Бүгінгі біздің отырысымыз ерекше болады деген үмітпен дөңгелек үстелімізді бастаймыз. Тренингіміздің ерекшелігі сол, тәрбие процесіндегі қиындықтарды біз боп, сіз боп пікірлесе отырып, ойымызды түйіндеп, өмір жолында пайдалану.

Отбасы - Адам баласының алтын дінгегі. Өйткені адам ең алғаш шыр етіп дүниеге келген сәтінен бастап, осында ер жетіп, отбасының тәрбиесін алады. Сондықтан да отбасы - адамзаттың аса қажетті, әрі қасиетті алтын бесігі.

Бала қанша білім алып, мектеп табалдырығын аттағанымен, оның өмірінің көп бөлігі әке - шешесінің қасында өтеді екен. Ал сіздердің ата - ана, өміріңізде үш рет мектепке баратыныңызды әрқашан естен шығармаңыз. Бірінші рет – өзіңіз, екінші рет – балаңыз, ал үшінші рет – немереңіз барады екен. Ендеше бүгінгі сабағымызға қатысып отырған ата - аналарға әрдайым осы балаларыңыздың қорғаны болып, немере сүйіп мектепке келе беріңіздер демекпіз!

I. Ұйымдастыру бөлімі.

Психологиялық тренинг «Көңілді күн»

«Сәлемдесу» жаттығуы

Мақсаты: қатысушылармен сәлемдесу, топқа энергия беру;

Жаттығу барысы

Қатысушыларға шеңбер құрып тұрады. Әрбір қатысушы шеңбер бойымен жүріп, «өз амандасу тәсілімен» барлығымен сәлемдеседі:

«европалықтар» қолдарын қысады,

«жапондықтар» бастарын иеді,

«африкандықтар» мұрындарымен,

«Қазақтар» құшақтасады.

Тибет халқы тілдерін шығарады.

Тувалу еліндегі дәстүрлі сәлемдесу бір-бірін көрген бойда екі жан бір-бірінің беттеріне жақындап, терең дем алады.

Татамиде тізерлеп отырып, жерге қарай иілу керек.

Кенияға сапар шеккен жандар масаи тайпасын кездестіреді. Масаи тайпасының халқы бір-бірін көргенде, билей бастайды. Билеген кезде шеңбер жасап, ыргалып, секіре бастайды.

Гренландия мұрнының ұшы мен жоғарғы ернін екінші жанның қолына я бетіне тигізіп, терең дем алады.

Қытай қолдарын біріктіріп, оны денесінің бойымен төмен қарай сырғытады.. Филиппины саусағының ұшын оның маңдайына тигізеді де «мано по» деп айтады.

Аналар мен әкелерді жеке топтау.

- Бақыт деген не?
- Ендеше, бүгінгі дөңгелек үстелімідің тақырыбы: «Бақытынды балаңнан ізде»
II.Тренинг «Біз баламызды танимыз ба?» Слайд
Слайдтағы суреттерден балаларын тауып алу

IV. Топтық жұмыс. Сұрақ- жауап:

«Әрбір баланың мінез құлқы ата-анасының жағымды іс-әрекетінен үлгі алуы барысында қалыптасады»- деп Павлов айтпақшы баланың мінез-құлқы өскен ортасына,көрген тәрбиесіне байланысты қалыптасады.Ата-ана - бала үшін ең бірінші үлгі тұтар адамы,өзін көретін айнасы.Сондықтан,ата-аналар,мен сіздерге мынадай сұрақтар қойғым келіп отыр.

1-топқа:

- 1.Бала тәрбиесіне қатысты қазаққа тән қандай қасиеттерді дұрыс деп санайсыз?
- 2.Бала үшін ата-ананың қайсысының беделі күшті деп ұғасыз?
- 3.Бала тәрбиесі үшін отбасы жауапкершілігі басым ба, әлде мектептің жауапкершілігі басым ба?

2-топқа:

- 4.Баланың атасы мен әжесінің тәрбиесінде,атасы мен әжесінің баласы болуына қалай қарайсыздар?
- 5.Баланы еркін тәрбиелеген дұрыс па,қатаң тәрбиелеген дұрыс па?
6. «Баланың өскенде жақсы,өнегелі адам болып шығуына отбасынан алған тәрбиенің ықпалы зор» дегенге өз пікіріңіз,көзқарасыңыз қандай?

Ата-аналардың пікірі тыңдалады

Осы жерде мен ата-аналарға мынадай кеңестер айтқым келіп отыр.

Егер балам қатыгез,қайырымсыз,өзімшіл болып өспесін десеңіз,бала тәрбиесінде мына қателіктерге жол бермеңіз

1 - қателік «Егер сен мен қалағандай болмасаң мен сені жақсы көрмеймін»

2 - қателік «Не істесең оны істе маған бәрібір»

3 - қателік: Аса қаталдық «Мен не айтсам соны орындауың керек, өйткені мен үйдің басшысымын»

4 - қателік Балаларды тым еркелету

5 - қателік «Саған көңіл бөлуге уақытым жоқ»

6 - қателік Балаңызды тым көп ақшамен қамтамасыз ету

7 - қателік Баланың ісіне көңіл - күйіңізге қарап баға беру, яғни көңіл - күйіңіз нашар болса оның қуанышына ортақтаспау, әңгімесіне құлақ аспау

Міне құрметті ата - аналар, бала тәрбиесінде осы қателіктерге жол бермесеніз ғана балаңыздың саналы азамат болып өсіп, сізді бақытқа кенелтері сөзсіз.

V. Бейне үзінді көрсету: «Біздің балалар»

<https://www.youtube.com/watch?v=2kthmYyewIU>

Мұғалім:

1. Ата –аналар, бұл жағдайға не айтасыздар?
2. Балаға, ата – анасына қандай ақыл – кеңес айтар едіңіздер?
3. Кімнен қателік кетті деп ойлайсыздар?
3. Осындай балалардан болашақта қандай азамат шығады деп ойлайсыздар?

VI. Топтық жұмыс Жаттығу. Шығармашылық жұмыс «Отбасылық құндылық ағашы»

Нұсқау: Бұл сіздің отбасылық құндылық ағашыңыз. Бірнеше берілген отбасылық құндылықтарды ағаштың тамырына, діңіне, бұтақтарына орналастыру. Тамыры сіздің ең негізгі отбасылық құндылық болып есептеледі, ағаштың діңіне орташа құндылықтарды, ал, бұтақтарына отбасыңызға маңызды бірақ, қатты қолданбайтын, көп көңіл аудармайтын құндылықтарды орналастыру керек. Берілген уақыт 7 - 10 минут.

1. Мықты денсаулық
2. Ағайындарыңа, достарыңа ашық есік
3. Ауызбіршілік
4. Ортақ қызығушылық
5. Бір - біріңіздің жұмысына араласпау
6. Қамқорлық
7. Тәртіп
8. Бос уақытыңызды бірге өткізу
9. Сенімділік
10. Ата - ананың сөзі заң
11. Ата - ана отбасының үлгісі
12. Әлеуметтік жағдай
13. Отбасылық қарым – қатынас
14. Махаббат
15. Мейірімділік
16. Шынайылық
17. Сырт көзге үлгі болу
18. Береке
19. Үлкенге - ізет, кішіге – құрмет
20. Көп бала

Соңында үлкен бәйтерек ағашы шығу керек. Шыққан суретті қорғап шығамыз.

Сергіту сәті қызықты видеолар көрсету

VII. Жағдаятқа ену

1-топ Ата-аналар

1-жағдаят Анашым, мен бүгін сабаққа бармай-ақ қояйыншы, үйге берілген тапсырманы жаттамап едім, апай сұраса «ауырып жатыр» деп айта салыңызшы.

2-жағдаят Бала сыныптасымен төбелесіп қалды, Сізді тез арада мектепке шақыртып жатыр, не шара қолданасыз?

2-топ Мұғалімдер

3- жағдаят Баланың музыкалық қабілеті байқалып, аптасына екі рет болатын домбыра үйірмесіне шақырылады. Үйіндегі анасы домбыра жоқ, бармай ақ қой дейді. Мұғалім іс-әрекеті.

4- жағдаят. Оқушының ата-анасына телефон шалып, баласының мектепке жарылғыш заттар әкелгенін хабарладыңыз. Ата-анасы біздің бала ондай емес, одан да мұғалімдер өз балаларын жөндеп алсын деді. Сіздің әрекетіңіз.

Ата-аналар осы жағдайларды сол сәтте қалай қабылдайтындықтарын(қуаныштарын, реніштерін іс-қимылын салып) көрсетеді

- Ата - анаға жадынама

-Ұяда не көрсең, ұшқанда соны ілерсің

- Кішкентайынан көп жапа шеккен бала өскенде кінәмшіл болады

- Кішкентайынан мазаққа ілінген бала өскенде ұялшақ болады

- Кішкентайынан жекіруді көп естіген бала бар кінәні өз мойнына алуға бейім тұрады

- Кішкентайынан көптің бірі болып өскен бала кейін бауырмал сабырлы, ұстамды келеді

- Кішкентайынан жалғыз тәрбиеленген бала өзімшіл болады

- Кішкентайынан қатыгездікті көп көрген бала өскенде дау - дамайдың ортасында жүреді

VIII. Қай ағашты таңдайсыз?

(психологиялық тест)

Төменге түспей жатып мына ағаштардың бірін таңдап алыңыз. Әрине, қайсысы көзіңізге ерекше түсті, соның реттік нөміріне қараңыз.

Ағашты таңдап болсаңыз, өзіңіз жайлы мына психологиялық тестпен танысыңыз. Сіз қандай екенсіз?

1. Жомарт және адамгершілігі жоғары жансыз. Сіз үнемі үздік болуға талпынасыз.

Кеудемсоқтық қасиетіңіз де жоқ емес. Жұрт сырттай сізбен тіл табысу қиын деп түсінеді.

Олай емес, тек сіз өзіңізбен-өзіндің табысуыңыз оңай шаруа емес. Сіз үнемі белсенді

жұмыс атқарасыз. Бірақ өзімшіл емессіз. Сіз өз әлеміңізді әдемілендіру үшін тынбай

жұмыс жасайсыз. Сіз біреуді жаныңызға жара салғанша жақсы көресіз. Ал содан кейін...

содан кейін де жақсы коруден танбайсыз. Сіздің ісіңіздің қадіріне жетіп жүрген жандар аздау.

2. Еліктіргіш және шыншыл адамсыз. Сіз біреуге көмектесуге қашан да даяр тұратын жауапкершілігі жоғары жансыз. Сіз адал жұмыс жасауды жақсы көресіз. Қандай да бір жұмысты өз міндетіңізге алудан қашпайсыз. Сіздің мінезіңіз көпке ұнамды. Сізде үнемі көптің көңілінен шығатын қызықты әңгіме таусылмайды.

3. Ақылды және ойшыл жансыз. Сіз сөзсіз ой адамысыз. Сіздің идеяңыз бен ойларыңыз өте маңызды. Сіз жалғыз қалғанда көп ойға берілесіз. Өзіңіздей үнемі ой үстінде жүретін жандармен сұхбат құрудан қашпайсыз. Сіз өзіңіз дұрыс деп жасаған нәрсені жасайсыз. Оған көпшілік бір ауыздан келісе қоймауы да мүмкін.

4. Зерек жансыз. Сіз өз ортаңызда сирек кездесетін жалғыз адамсыз. Сізбен қатар тұрар жан жоқ. Тіпті сізбен салыстыруға тұрарлық жан да... Сізді көбі дұрыс түсіне бермейді. Сондықтан ондай жандардың ісі сізді үнемі ренжітеді. Сізге жеке кеңістік құру қажет. Шығармашылығыңызды байыта түсіңіз. Өйткені жұрт сізді шығармашылығыңыз үшін де қадірлейді.

5. Сенімді жансыз. Сіз тәуелсіз жансыз. "Бәрін өзім жасаймын" деген қағиданы ұстанасыз. Тек өзіңізге ғана сенесіз. Сіз жақындарыңыз үшін қалай сенімді болудың құпиясын білесіз. Жұрттардан бар тілеріңіз - олардың сізге адал болуы. Өйткені сіз адал адамдарды бағалайсыз, шындықты сүйесіз.

6. Мейірімді және сезімтал жансыз. Сіз адамдармен оңай қарым-қатынас орнатасыз. Досыңыздың саны көп. Олардың өмірін жақсарту үшін қолыңыздан келгенін аянып қалмайсыз. Сіз бар жерде кейбіреулер өздерін артық сезінеді. Сіз махаббатқа сенесіз, онсыз өмірдің мәні жоқ деп ұғасыз.

7. Бақытты және өзін-өзі еркін билейтін жансыз. Сіз адамдарды айтқызбай-ақ ұғатын кішіпейіл адамсыз. Әр адам өмірде өз жолын салуы керек деп түсінесіз. Сіз кез келген шараны, оқиғаны да қорқынышсыз қарсы аласыз. Көп мазаланатыныңыз тағы бар. Үнемі бос уақытты тиімді өткізесіз.

8. Әдемі және қайратты жансыз. Сіз көңілді де күлдіргі адамдардың қатарынансыз. Егер әңгіме қандай да бір оқиға жайында өрбіп жатса, үнемі "Қолдаймын" деп қол көтеруге дайын жүресіз. Сіз таңқалудан да, тандандырудан да жалықпайсыз. Бәрін біліп алғыңыз келіп тұрады. Егер сізге бір нәрсе қызық болса, соның жай-жапсарын анықтағанша байыз таппайсыз.

9. Жолы болғыш адамсыз. Сіз үшін өмір - сыйлық. Сол сыйлықты сәтті пайдалану керектігімен бас қатырасыз. Өмірде қолыңыз жеткен жетістікпен марқаясыз. Жаныңызға жақын жанмен бар қуанышты бөлісуге әзір тұрасыз. Кешіре де, кешірім сұрай да аласыз.

IX. Рефлексия «Бес саусақ әдісі»

«Егер мен баламнан бақытымды көргім келсе, бәрі өз қолымдада!» Әр саусақ сіздің көзқарасыңызды көрсетеді, сол бойынша өз ой-пікіріңізді төмендегі нұсқауға сәйкес салынған саусақтың ішіне толтыру (пікірлер, ұсыныстар)

Бас бармақ - мен үшін бүгінгі жиналыста маңызды және қызықты болды.

Балаң үйрек - осы сұрақ бойынша мен өзіме қажетті мәлімет алдым.

Ортан терек - бұл маған қиынға соқты...(маған ұнамады)...

Сылдыр шүмек - менің психологиялық ортаны бағалауым.

Кішкентай бөбек - бір тілек

Мұғалімнің қорытынды сөзі:

Ата - ананың бақыты баланың дұрыс адам болып өсуіне байланысты. Ал балалардың өздеріңізге бақыт сыйлайтын тұлға болып қалыптасуы, ата - аналар сіздерге байланысты дей отырып

«Қатты тәртіп көрсе бала күнінде,

Өнерімен қуантады түбінде.

Бала нені білсе жастан, ұядан -

Өле - өлгенше соны таныр қиядан

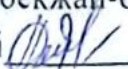
Өнер - білім берем десең басынан,

Бер оқуға балаларды жасынан.

Ата - анадан өсіп ұрпақ тараған

Жақсы - жаман болса бала солардан», - деген Жүсіп Баласағұнның сөзімен дөңгелек үстелді аяқтаймын

Уақыт бөліп келгендеріңізге рахмет, сау болыңыздар! Қошемет, қол соғайық!

«Бекітемін»
«Шамшырак» бөбекжай-балабақшасы
МККК меңгерушісі Ж.Олжатаева

Консультациялық пункт
«Баланың сөйлеуін дамыту»

Психолог: *Бектұрсынова М*

2023-2024 оқу жылы

Баланың сөйлеуін дамыту

Баланың сөйлеу әрекеті – күрделі және көп қырлы процесс. Ол көптеген психикалық процестерді қамтиды және өз кезегінде ойлаудың, танымдық процестердің дамуына әсер етеді. Оның қатарында есте сақтау, зейін, сезім, жалпы танымдық белсенділік бар.

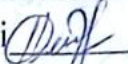
Балалық шақта сөйлеудің даму қарқыны кейінгі жылдарға қарағанда едәуір жоғары. Осы кезеңдегі ата-аналардың міндеті: дыбыстарды айтуды үйрету, балаларға ана тілін меңгеруге көмектесу, сөздік қорын дамыту. Ата-аналар баламен неғұрлым көп сөйлесе, соғұрлым ол жақсы дамиды. Осы орайда кері сөйлеу ерте жастағы баланың миының дамуына жақсы әсерін тигізеді. Дұрыс сөйлеудегі басты рөл сөйлеу ортасына байланысты. Сондықтан өмірдің бірінші жылында ата-аналар балаларға өлең айтып, олармен әр түрлі дыбысты ойыншықтармен ойнаулары қажет.

Дыбыстық ойыншықтар көбінесе баланың сөйлеуге деген ынтасын тудырады. Ойыншықтармен ойнағанда біз дыбыстарды қолданамыз. Мысалы, сағатты «тик-так», машина «би-би», сиырды «му-му» деп. Балаға мұндай сөздерді айту оңай, сондықтан ол оларды ықыласпен қолданады. Бірақ біз баланың сөйлеуін дамытуымыз керек екенін ұмытпауымыз қажет, яғни олармен бірге толық сөздерді қолдану керек. Мысалы: «Бұл – сиыр. Ол бізбен амандасады және «му-му» дейді», – деген сияқты.

Қазіргі технологияның дамыған заманында сатылымда сөйлеуді дамыту үшін балаларға арналған көптеген ойындар мен жаттығулар бар. Бірақ балалармен тек сатып алынған ойындарда ойнаудың қажеті жоқ, балаларыңызға өзіңіз де әртүрлі тапсырмаларды бере аласыз. Олардың қатарында қарапайым «Әжең не істер

жатыр?» деген сұрақ та болуы мүмкін. Бала барып қарап келгеннен кейін, біз оған: «Айтшы, ол не істеп жатыр?», – дегендей анықтаушы сұрақты қоямыз. Бірте-бірте баланы сөздерді толық қолдануға үйретіңіз, оған сөйлеу қажеттілігін тудырыңыз, балалармен «еркелету» тілінде сөйлемеген жөн. Бұл баланың сөйлеу тілі толыққанды қарым-қатынас құралына айналуына көмектеседі.

Балаңыз қаншалықты дамыған болса да, сіз оған қандай ойындар, іс-шаралар, әдістер мен жаттығулар таңдасаңыз да, бастысы – қарапайым күнделікті қарым-қатынас қажет екенін есте сақтауыңыз керек. Сабақ кезінде ғана емес, онымен бірге болған әр минут сайын. Бұл баланың дамуы үшін негізгі импульс болып табылады. Нәтиже бірден көрінбеуі мүмкін, сондықтан шыдамды болыңыз, басталған ісіңізді тастамаңыз. Бірақ егер бұл нәтиже бермей, балаңыз 2,5 жасқа дейін сөздерді қолданбаса, бірінші невропатолог маманға, содан кейін логопед немесе дефектолог мамандардың көмегіне жүгінген жөн.

«Бекітемін»
«Шамшырақ» бөбекжай-балабақшасы
МКҚК менгерушісі Ж.Олжатаева

Консультациялық пункт
**«Баланың сөздік қорын дамыту және
байыту»**

Әдіскер: Арғынбаева Р

Баланың сөздік қорын дамыту және байыту

Мектеп жасына дейінгі кезеңдегі балалармен сөздік жұмысын жүргізу ісі тіл дамытудың негізгі бір міндеті болып есептеледі.

Біз балалармен сөздік жұмысын жүргізе отырып, оларды айналасындағы заттармен таныстырып, атын атай білуге, қасиеті мен сапасын, түр-түсі және пішінін ажырата білуге, өмірдегі, қоршаған ортадағы түрлі құбылыстар жайындағы ұғым, түсініктерін дамыта отырып, белсенді түрде тілдік қарым-қатынас жасай білуге үйретеміз.

Мектеп жасына дейінгі балалардың сөздік қорларын дамыту ісінде тәрбиешінің:

- балалардың сөздік қорларын дамыту;
- жаңа сөздерді меңгерту;
- үйренген сөздерін тиянақтап, анықтап, әрі байытып отыру басты міндеті саналады.

Осы аталған міндеттерді тәрбиеші үнемі сөздік жұмысын жүргізуде басшылыққа алып отыру тиіс. Балалардың сөздік қорын дамытуда ойын, тапсырма, жаттығулардың орны ерекше. Соның ішінде ойын -баланың шын тіршілігі.

Ойын - балалар әрекетінің негізгі түрлерінің бірі. Ойын арқылы бала айналысындағы нәрседен өзіне қызықтысына ықыласы ауып, таңдап алады. Баланың бір ерекше қасиеті - сөйлеуден еш жалықпайды. Ойын бала тілінің дамуына ықпалын тигізіп, таным белсенділігінің дамуына жол ашады. Қай бала болмасын ойынмен өседі, өйткені бала табиғатының өзі тек ойынмен байланысты. Ойын үстінде бала еш нәрсеге тәуелсіз. Ол өзін еркін ұстайды.

Сөздік қорды дамыту ісін ұйымдастыру жұмысында ойын сабағы ең негізгі орын алады. Тәрбиеші бақылау, заттарды қарау, сурет қарау, жұмбақ шешу және құрастыру, саяхат, ойын-сабақтарын ұйымдастыру барысында балалардың сөздік қорларын дамытады.

Арнайы ойын сабақ және сабақ мазмұнына қарай танымдық, дамытушы ойындарды, тапсырмаларды қолдану, балаларды заттарды бір-бірімен салыстыруға оларды қасиетіне қарай жадыратуға және оны танып білуге үйретеді. Сөйтіп, бала топтағы жасына сәйкес бағдарламаның міндетті меңгереді. Ойын ұйымдастыруда тәрбиеші өзі жетекші болып отырып, балаларды ойнай білуге, ойын ережесін сақтауға әрі оларды ойната отырып ойлануға бағыттайды, заттын атын немесе қасиетін есінде сақтап қалуға жол ашады, ойынға қызықтыра отырып зейінін, қиялын дамытады.

Сонымен қатар, ойын барысында бала үлкендермен, өз құрбылармен қарым-қатынас жасайды. Әр бала өз жетістігіне қуанып, мәз болады. Сондықтан да ойын-тапсырмаларды таңдауда және іріктеуге балалардың жан және жеке ерекшелігін ескерген жөн.

Тәрбиеші балалармен ойынды (заттармен, үстел-үсті және сөздік ойын) үш түрлі етіп өткізуіне болады.

Заттармен ойналатын ойын ойыншықтарды, табиғи заттарды қолдану арқылы өтіледі. Мысалы: «Дәл осындайды тауып ал», «Салыстыр да, атын ата», «Қай ағаштың жапырағы?», «Бірдей ойыншықты тап», «Қайсысы көп, қайсысы аз?», т.б.

Үстелүсті ойынын ұйымдастыруда домино, лото, суреттер қолданады. Мысалы: «Суреттер құрастыр», «Қандай затқа ұқсайды?», «Қай сурет тығылды?», «Бір сөзбен ата», «Кім байқағыш», «Қиылған суреттер», «Ұқсасын тап» « 4-нші не артық?».

Ал сөздік ойын арқылы сөзді орынды қолдана білуге, дқыс жауап айтуға, сөз мағынасын түсінуге, орынды сөйлесуге үйренеді. Мысалы: «Сөз ойла», «Сөз құра», «Жұмбақ ойла», «Жалғастыр», «Үш сөз ата», «Жақсы-жаман».

Сонымен қатар, балалардың сөздік қорларын дамыту жұмысына ойындарды қолдаумен қатар «Пішіндер көрмесі», «Өрнекті есінде сақта», «Қиын жолдар», «Суретті жалғастыр» , «Биші адамдар», «Көңілді таяқшалар» тәрізді жаттығу тапсырмаларын да пайдаланып отыру өз нәтижесін берді. Бұл аталған жаттығу, тапсырмалар балалардың сөздік қорын дамыта отырып, таным белсенділіктерін және саусақ бұлшық етін дамытады.

Бала мектепке дейінгі шақта тілді дамытудың бірнеше кезеңдерінен өтеді. Тек қана «Коммкникация» білім беру саласында ғана балалардың сөздік қорын дамытпай, сонымен қатар, балаларды қоршаған ортамен таныстыру, әдеби шығармаларды оқу барысында жүзеге асыруға болады.

Мектепке дейінгі жастағы бадалардың сөздік қорын дамытудың екі жағы бар: сөздік қордың сандық өсуі және оның сапалы дамуы. Қысқаша тоқталар болсақ:

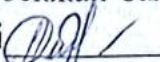
Сөздің сандық өсуі: Мектепке дейінгі шақ - сөздік қорды байытудың кезеңі. Алғашқы сөзді бала 1жастың аяғында айтады. Қазіргі отандық әдістемелерде бір жасқа 10-12 сөз норма деп санайды. Бір жарым жастан кейін белсенді сөздік қордың дамуы тез жүреді, екі жастың соңында ол 300-400 сөзді құрайды, ал үш жасында 1500 сөзге жетеді. Төрт жасында сөздің саны 1900ға жетеді, Бес жасында 2000-2500, алты-жеті жасында 3500-4000 сөзге жетеді.

Сөздің сапалы дамуы: А.А.Потебняның пікірінше балалардың алғашқы сөзінің мағынасында зат, әрекет емес сезімдік образ бар деген. Бала 10-11 айында сөздің дыбыстық жағына ғана емес, оның мағынасына да сезінеді.

Алғашында бала үшін сөз нақты заттық бірлік негізінде болады (Үнемі ақ доппен ойнайтын балаға, өзіне таныс ақ және таныс емес үлкен түрлі түсті допты береді. «Доп қайда» деген сұраққа бала тек ақ допты көрсетеді). Біртіндеп жалпылау қабілетінің дамуымен ол берілген категорияның барлық заттарын белгілеп, айыра бастайды.

Сөздің мәнін игеру негізінде заттың қызметтік белгісі жатыр. Балалар сөздің ауыспалы мағынасын жылдам игермейді. Алғашында негізгі мағынасын игеру жүреді. Қалай болса солай сөздің ауыспалы мағынасын қолдану балаларда таңқалушылық, келіспеушілік тудырады («Ол әтешпен ұйықтауға жатты» деген сөйлемді естігенде бала «Жоқ, ол шұқиды» деп жауап береді).

Сөздің мағыналық мазмұнын белгілеу 6-7 жаста әлем, өмір жайында жаңа білімдерді игерумен байланысты. Алғашында бала сезінбей өз тіліндегі метафоралады қолданады. Мектепке дейінгілердің сөздік қоры өздері ойлап тапқан сөздермен байиды.

«Бекітемін»
«Шамшырак» бөбекжай-балабақшасы
МКҚК меңгерушісі Ж.Олжатаева

Консультациялық пункт
«Балаңыздың денсаулығын нығайтуға арналған
ойындар»

Медбике: *Абдулхакимова К*

2023-2024 оқу жылы

Балаңыздың денсаулығын нығайтуға арналған ойындар.

Салауатты өмір салтын қалыптастырудың маңыздылығын Республика Президенті Н. Ә. Назарбаев өзінің «Қазақстан — 2030» бағдарламасында, Қазақстан халқына Жолдауында: «Егеменді еліміздің болашағы мықты болып, шынығып өскені абзал» деген. Оның негізі осы кезден қаланатын болса, «Өмірге өскелең ұрпақ келер еді» деп атап өтті. Балалардың денсаулығын сақтау мен нығайту, бүгінгі бала-бақшалардың басты мақсаттарының бірі болып отыр. Баланың бақытты болуы үшін, денінің сау болуы үшін үлкен қамқорлық жасауымыз керек. Дені сау баланың ақыл-ойы айқын, өз-өзіне сенімді, жан- жағына қуанышпен шаттана қарайтындай болуы шарт. Бала денсаулығының мықты болып, қозғалыс, дене құрылысының дұрыс жетілуі мектепке дейінгі кезеңде қалыптасады. Сондықтан, бала организмінің қызметін жетілдіру, қабілетін арттыру – ең басты міндетіміз.

Балалардың денсаулығын нығайтуда спортқа әуестендіріп, күн тәртібі ережелерін сақтай білуге, жаңа инновациялық жолдар арқылы шынықтырып, салауаттылыққа тәрбиелеуіміз қажет. Жан-жақты физикалық жетілген және денсаулығы жақсы баланы өсіріп тәрбиелеу – әрбір ата-ана мен балабақшаның міндеті. Организмді шынықтыру – бала денсаулығын күшейтудің ең негізгі жолы. Шынықтыру – дене тәрбиесінің маңызды бөлігі, ол табиғи факторлардың үйлестірілген әсерлеріне жүйелі түрдегі жаттығулар арқылы орындалады.

Денсаулық — бұл аурудың жоқтығы ғана емес, бұл оңтайлы жұмысқа қабілеттілік, эмоциялық сергектік жағдайы – жеке адамның болашақтағы жайлылығына іргетас қалау, қозғалыс белсенділігін дамыту және дене сапаларын қалыптастыру. Бұл міндеттердің шешімін табуға баланың дене, психикалық және әлеуметтік жағдайын сақтау бойынша тұтас жүйені жасау жолымен қол жеткізуге болады. Біздің балабақшаның да басым бағыттарының бірі – балалардың өмірі мен денсаулығын қорғау. **«Дені сау болса – дәулет сол»** демекші балдырған балаларымыздың дендері сау, дене бұлшық еттері қалыптасқан, батыл болып өсуіне ата-аналармен бірлесе отырып жұмыс жүргізілсе қызығушылығы артады. Осы бағытта балабақша Елбасымыздың «Шынықсаң шымыр боласың» насихат сөзіне сүйене отырып, денсаулықты нығайту мақсатында түрлі спорттық сауықтыру жұмыстарын ұйымдастырады:

- Гигиеналық жұмыс (жуыну: шынтаққа дейін қолға су құю, дәрілік шөптермен ауызды шаю).
- Шынықтыру жұмыстары: күн, су, ауа, су құю, сүртіну.
- Дене шынықтыру оқу іс-қызметі таза ауадағы қимылдық ойындар.

- Дем алу, сергіту жаттығулары.

Осы кесте бойынша барлық топтарда жұмыстар жүргізіледі. Жылдың барлық мезгілдерінде балалардың денсаулығына рационалды тамақтануына ерекше көңіл бөлінуде. Сонымен қатар, балабақшада күнделікті шынықтыру шараларын өткізуге жағдай жасалуда.

— Серуен және күндізгі ұйқыдан кейін беті-қолын, мойнын салқын сумен жуады;

— Күн тәртібіне сәйкес балаларды таза ауаға шығару, ертеңгілік жаттығулар жасау, оқу іс-қызметі кезінде сергіту сәттерін жасау, қимылды ойындар өткізу т.б. жүргізіледі. — Өзін-өзі күту дағдыларын дамытуға жағдай жасалған (ауа райына байланысты киінуге, мүмкіндігінше киімдерін тазалауға, жуынуға, тарануға, киімін жинауға, бет орамалды қолдануға және т.б. үйретеміз).

Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың еліміздің халқына Жолдауында рухани байлықтың – денсаулықтың қажеттілігін айтқанындай, жас ұрпақтың бойына тазалық пен сергектікті, салауатты өмір құндылықтарын енгізу – біздің міндетіміз. Сондықтан бала денсаулығын нығайтып, психологиялық сақтандыруды жүзеге асыру және оның насихаттау шараларын белсендірек жүргізу балабақшадан басталғаны абзал.

«Бекітемін»

«Шамшырақ» бөбекжай-балабақшасы
МКҚК меңгерушісі Ж.Олжатаева

Консультациялық пункт
«Балаңыздың денсаулығын қалай сақтауға болады»

Медбике: *Абдулхакимова К*

2023-2024 оқу жылы

Балаңыздың денсаулығын қалай сақтауға және нығайтуға болады.

Адамның денсаулығы тек тұқым қуалаушылыққа ғана емес, көбінесе оның өмір салтына, әдеттеріне, тамақтануына, еңбек жағдайларына байланысты.

Қоғамның қазіргі жағдайы, оның дамуының жоғары қарқыны адамға және оның денсаулығына жаңа, жоғары талаптар қояды. Денсаулыққа табынудың маңызы айтарлықтай артады.

Ең бастысы-мұндай әдістерді, санаға терең енетін сөздерді табу. Өздеріңіз білетіндей, туа біткен Денсаулық өзіне үнемі назар аударуды қажет етеді. Сондықтан мұғалімдер мен ата - аналардың міндеті-баланы кішкентай кезінен бастап оның денсаулығына дұрыс көзқарасты, оған жауапкершілік сезімін ояту.

Елдегі балалардың денсаулық жағдайының қайғылы статистикасы бәрімізге белгілі. Біз денсаулықтың ең маңызды, анықтаушы факторы адамның санасы, салауатты өмір салтын қалыптастыру үшін құралдар мен әрекеттерді саналы, саналы тандау деп санайтын ғалымдардың пікіріне қосыламыз. Біз балаға денсаулыққа пайдалы кез-келген жағдайда дұрыс тандау жасауды және зиянды нәрселерден бас тартуды үйретуіміз керек.

Дені сау бала қандай болуы керек?

Денсаулық – бұл барлық органдардың функциялары сыртқы ортамен теңдестірілген және ешқандай ауыр өзгерістер болмайтын дененің жағдайы.

Дененің негізгі функцияларының деңгейі реббе нка өмірлік белсенділігінің келесі негізгі көріністері бойынша мінез құлық сипатымен анықталады:

1. Көңіл-күй (тыныш, көңілді, көңілді).
2. Ұйқы: ұйықтау тез, тыныш, ұйқы терең, ұзақ.
3. Тәбеті жақсы.
4. Ояну сипаты белсенді.
5. Жеке ерекшеліктері: көпшіл, Көңілді, Мұқият, ізденімпаз, оңай үйренуге болады

Балалардың денсаулығын сақтау және нығайту, олардың психофизикалық дамуы қазіргі уақытта мектепке дейінгі білім беру мекемелерінің көпшілігі үшін ең өзекті және басым болып табылады. Бұл кездейсоқ емес, өйткені Ресейдің көптеген қалаларының әлеуметтік-экологиялық жағдайы балалар ағзасының дамуына қолайсыз. Сонымен қатар, балаға мұғалімдер мен ата-аналар тарапынан жоғары талаптар қойылады, бұл оның шамадан тыс жұмыс істеуіне, жүйке шамадан тыс қозуына, отырықшы өмір салтын қалыптастыруға ықпал етеді.

Денсаулықты нығайтудың, сырқаттанушылықты азайтудың және балалардың өнімділік деңгейін арттырудың тиімді құралы-денені қатайту. Қатаю-бұл емес тек сүрту немесе құю. Бірақ күнделікті әдеттегі процедуралар. Арнайы ұйымды, қосымша уақытты қажет етпейтін: үй-жайда және ауада тиісті киімде болу, салқын сумен жуу, ашық терезеде, терезеде ұйықтау, алаңда дене шынықтырумен белсенді айналысу.

Денсаулықты нығайтудың жақсы құралы – суды катаяту. Балалар онымен ойнағанды ұнатады; мұндай әрекеттер көңіл-күйді жақсартады, оған қуанышты эмоциялар тудырады. Бұл денені сауықтыру үшін қолданылуы керек. Жылы мезгілде су процедураларын бастаған дұрыс. Балаларды салқын сумен жуыңыз. Алдымен қолды шынтаққа, содан кейін мойынға, бетке жуыңыз.

Қолданылатын әсерлердің катаю әсері жүйелі, қолданудың үздіксіздігіне, процедуралардың біртіндеп өсіп келе жатқан қарқындылығына, баланың даралығын ескеруге байланысты екенін есте ұстаған жөн.

Біз баланы дені сау, физикалық белсенді болуға, оны қазіргі өркениетті әлемнің қауіптерінен қорғауға үйретуіміз керек.

Егер керісінше болса: балаға қиындықтарды жеңуге, барлық физикалық күш-жігерді жеңуге мүмкіндік беру керек пе? Сонымен қатар, кішкентай адам өз мүмкіндіктерінің өлшемін анықтауға үйренеді, сақтықты дамытады, күрделі моториканы сәтті игеруге дайындалады, мысалы, велосипедпен жүру, мәнерлеп сырғанау және т. б. саусақтардың, қолдардың, иықтардың, арқаның және іштің бұлшықеттері күшейеді, бала икемді, егіті, тапқыр болады – бұл сізге жарақаттанудың алдын алу!

Бала дені сау және күшті, өзіне сенімді болады. Оның өміршеңдігі жоғары, Ол оңай жүреді және аурудың алдын алады, сабақтар сәтті өтеді. Сондай-ақ, физикалық дамыған нәресте көбірек қозғалғысы келетіндігі маңызды, және бұл қозғалыс қажеттілігін одан әрі дамыту керек, бұл балаға күрделі гимнастикалық жаттығуларды орындауға мүмкіндік береді.

Дене шынықтыруда бронхтардың толық дренажын қамтамасыз ететін, тыныс алу жолдарының шырышты қабығын тазартатын, тыныс алу бұлшықеттерін күшейтетін арнайы тыныс алу жаттығулары маңызды орын алады. **САУ БОЛЫҢЫЗ!**

**«Бекітемін»
«Шамшырақ» бөбекжай бақшасының
меңгерушісі Ж Олжатаева**

Баяндама

Тақырыбы: «Болады, болмайды, жасау қажет»

Тәрбиеші: Убаева Н

2023-2024 оқу жылы

Тақырыбы: «Болады, болмайды, жасау қажет»

(Баланың адамгершілік тәрбиесі туралы)

Мектепке дейінгі балаларға адамгершілік тәрбие беру. Бала бақшада адамгершілік тәрбие берудің жалпы сипаттамасы. Адамның моралдық сапа негіздері мектепке дейінгі балалық шағында қалыптасады. Мектепке дейінгі жылдарда бала ересектердің жетекшілігімен жақын адамдарымен, құрдастарымен, заттармен, табиғатпен қарым-қатынас жасаудың, гәлім-тәрбие алудың бастапқы тәжірибесіне ие болады. Балалардың іс-әрекеттерін басқара отырып, тәрбиеші олардың бойында Отанын сүю, айналадағыларға ықыласпен қарау, шамасы келгенше оларға көмектесуге ұмтылу, дербес іс-әрекетте белсенділік және белгілі бір іске бастама (инициатива) көрсету сияқты адамның маңызды сипаттарын қалыптастырады. Дұрыс тәрбие балаларда теріс тәжірибе көбеюіне жол бермейді, баланың адамгершілік сапасының қалыптасуына қолайсыз әсер ететін мінез-құлықтағы теріс дағдылар мен әдеттердің дамуына кедергі жасайды.

Мектепке дейінгі балаларды адамгершілікке тәрбиелеудің негізгі міндеттері – балалардың адамгершілік сезімдерін, мінез-құлықтың ізгі дағдылары мен әдеттердің адамгершілік ұғымдары мен мінез-құлық түрткілерін қалыптастыру. Баланың тәрбиелеуде оның өмірінің алғашқы жылдарынан бастап-ақ адамгершілік сезімдерін қалыптастыру үлкен орын алады. Үлкендермен қарым-қатынас жасау процесінде оларға үйір болу, оларды жақсы көру сезімі, олардың нұсқауларына сай әрекет жасауға, оларға қуантуға, жақын адамдарын ренжітетін қылықтар жасамауға ұмтылу пайда болады. Бала өзінің тентектік, қателік жасаған кездегі енішті немесе наразылықты көргенде толқуды бастан кешіреді, ал өзінің жақсы қылықтарына жылы шыраймен қараса оған қуанып, жақын адамдарының ризашылдық ілдіруінен рақат алады. Эмоциялық әсерлену: жақсы қылықтарына, үлкендердің ақтауына риза болу, өзінің орынсыз қылықтарынан: үлкендердің ескертуінен, наразылығынан ұялады, қапалану, уайым жеу оның адамгершілік сезімдерін қалыптастырудың негізіне айналады. Мектепке дейінгі шақта балада қайырымдылық, алаңсыздық, қуанышқа ортақтасу сезімдері қалыптасады. Сезім балаларды белсенді іс-әрекетке: көмек көрсетуге, қамқорлық жасауға, көңіл аударуға, жұбатуға, қуантуға ермелейді.

Патриоттық сезімге: туған өлкесін, Отанын сүйуге, басқа ұлттардың адамдарын құрметтеуге тәрбиелеудің ерекше маңызы бар. Мектепке дейінгі балалардың ерекшелігі еліктеу қабілеттілігінің айқын көрінуі болып табылады. Тәрбиеші балаларда үлкендерге құрмет көрсетуді, өз қатарларымен дұрыс қарым-қатынас жасауды, заттарға ұқыпты қарауды білдіретін сан алуан мінез-құлық дағдыларын қалыптастырады. Мектепке дейінгі естияр жаста үлкендермен, өз қатарларымен мәдениетті қарым-қатынас жасау, шын айту, тазалық, тәртіп сақтау, пайдалы іс-әрекет жасау, еңбек ету әдеті қалыптаса береді. Мектепке дейінгі ересек жаста балалар қылығының адамгершілік мазмұнына ой жүгірте қарау негізінде дамыған адамгершілік дағдылар мен әдеттер неғұрлым берік болады. Тәрбиеші балалардың адамгершілік нормаларына бағынатын, саналы түрде меңгерілген мінез-құлыққа тәрбиелейді. Адамгершілік нормалары: қайырымдылық, сыпайылық, әділдік, қарапайымдылық, қамқоршылық және т.б. ұғымдарды тәрбиеші бірте-бірте балаларға түсіндіру арқылы меңгертеді. Мектепке дейінгі балалардың адамгершілік тәрбиесінің мазмұны «Бала бақшасында тәрбиелеу бағдарламасында» көрсетілген. Оған мыналар: Отанға, өз ұлтына деген сүйіспеншілік, оларды және олардың еңбегін құрметтеу, ұлтаралық, ұжымдық және адамгершілік бастамасы, мінез-құлық тәртіптілігі мен мәдениеті, мінездің ерік-жігер белгілері, жеке адамның жағымды адамгершілік сапалары кіреді.

Адамгершілік тәрбиесінің маңызды заңдылығы балаларды ұжымда тәрбиелеу заңдылығы. Ұжым – бұл баланың жеке басын қоғамдық бағытта қалыптастыру мектебі. Мұнда оның жеке қасиеті, қабілеттілігі және адамгершілік сапалары неғұрлым айқын көрінеді. Адамның адамгершілік тазалығы ең алдымен оның әрекетінде көрініс табады. Ұжымда бала өзінің білімін, айналадағы дүниеге, іс-әрекетке көзқарасын: көмек көрсетуге, нәтиже шығаруға, құрбыларына қамқорлық жасауға, рахымдылыққа, қарапайымдылыққа, еңбек етуге ұмтылуын көрсете алады. Ұжымда тәрбиелеу заңдылығы тәрбиешілерді әр баланың мінез-құлқына ізгі ықпал жасауы үшін балалады бірлесіп қызмет жүргізудің алуан түрлеріне біріктіруді міндеттейді.

Н. К. Крупская ұжымда тәрбиелеудің маңызды екенін атап көрсете отырып, былай деп жазды: «Мектеп жасына дейінгі балаларды бірігуге, ортақ мақсат, ортақ міндеттер қоюға және ол міндеттерді жұмыла күш жұмсай отырып шешуге үйретуі тиіс. Бұл заңдылықты іс жүзінде қолдану тәрбиешінің мейірімділікті балалардың жеке ерекшеліктерін, адамгершілік тәжірибесін, дамуы мен мүмкіншіліктерін ескере отырып талап қоя білумен ұштастыра білуінен көрінеді. Мұның өзі олардың істі бастау қабілеттерін (инициатива), ұсыныстарын, идеялары мен ұмтылыстарын басып тастамай, адамгершілік мінез-құлықтың, тәртіптіліктің негізін қалыптастыруға, топта орнатылған тәртіпті құрметтеуге мүмкіндік береді. Өз кезінде тәрбиешіден ұстамдылық, шыдамдылық, орынды қатаңдық, тәрбиеленушілерге құрметпен қараушылық талап етіледі. Сезімге, санаға және мінез-құлыққа ықпал жасау бірлігі заңдылығы жеке адам дамуы үдерісінің біртұтастығы ұғымынан туады. Ол адамгершілік тәрбие құралдары мен әдістерін таңдап алуда кешенді қатынасты талап етеді. Тәрбиелік ықпал жасаудың мазмұнын белгілей отырып, ол балада эмоциялық әсер тудыра ма, түсінікті бола ма, айналадағы өмір құбылыстары туралы белгілі бір ұғымдарды, сондай-ақ іс-әрекет түрткілерін қалыптастыра ма, саналы мінез-құлыққа тәрбиелей ме деген мәселелерді ескерген жөн. Бала бақшада және жанұяда балаға қойылатын талаптардың жүйелілігі, бірізділігі және бірлігі мінез-құлық дағдыларын бекем меңгеруді, баланың жеке басының адамгершілік қасиеттерінің қалыптасуын қамтамасыз етеді. Бұл заңдылық тәрбиешіден барлық тәрбие жұмысын жүйелі түрде, тәрбие міндетін бүкіл топқа тұтас және әр балаға өз алдына (оның ерекшеліктерін және енгізілген

адамгершілік ережелерді меңгеруін, мінез-құлық тәжірибесін есепке ала) біртіндеп күрделендіре отырып жүзеге асыруды талап етеді.

Сондай-ақ тәрбие міндетін неғұрлым толық шешуді қамтамасыз ететін жағдай жасау қажет: қандай да болса адамгершілік қасиетті қалыптастыру үшін баланың сол қасиеті бейнеленетін қылықтарын жүйелі жаттықтыру қажет, сонымен бірге оны тәрбиелеуші адамдардың талаптарының бірдей болуын қамтамасыз ету керек.

«Бекітемін»
«Шамшырақ» бөбекжай бақпасының
меңгерушісі Ж Олжатаева *Ж.О.*

Баяндама

Тақырыбы: Экологиялық акциялар: «Ағашты сақта»

Тәрбиеші: Бабанарова Г

2023-2024 оқу жылы

Тяқырыбы: Экологиялық акциялар: «Ағашты сақта»

Наурыз мерекесі қарсаңында елімізде "Таза табиғат" экологиялық жобасы басталды. Соның аясында Түркістан, Шымкент қалаларында және Жамбыл, Маңғыстау, Қызылорда облыстарында ағаш отырғызылып, айнала қоқыстан тазартылды. Жалпыұлттық жоба Президенттің орман алқаптарында 2 млрд, елді мекендерде 15 млн ағаш отырғызу туралы тапсырмасы негізінде қолға алынды. "Мекенім – жасыл елім" акциясына 60 мың адам ат салысып, 486 мың түп ағаш отырғызылды. Оқушылардың "Менің ағашым" челленджіне 31 мың адам қатысып, 39 мың көшет егілді.

"Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев халыққа Жолдауында қоршаған орта ахуалын жақсарту бағытында тапсырмалар берді. Жалпыұлттық экологиялық шаралар Nur Otan партиясының сайлауалды бағдарламасында, ел Тәуелсіздігінің 30 жылдығы аясында да қарастырылған. Өзге өңірлерде де осындай шаралар ауа райына байланысты сәуірде өтеді", – деді Экология, геология және табиғи ресурстар министрі Мағзұм Мырзағалиев Түркістандағы шарадағы сөзінде.

Түркістан облысында Наурыз мейрамында өңірде «Бірге – таза Қазақстан» атты экологиялық акциясы ұйымдастырылды. Игі шараға Түркістан облысы табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы ұйытқы болып отыр. Акцияға облыстағы 17 аудан, қалада сенбіліктер ұйымдастырылып, аудан, қала әкімдіктерінің қызметкерлері мен тұрғындар белсене қатысты.

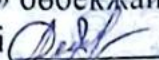

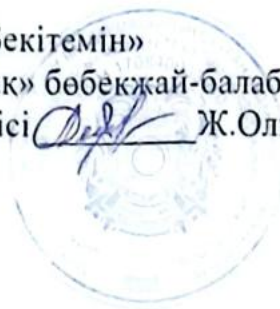
Облыс орталығындағы жалпы сенбілікте мемлекеттік қызметкерлер қаладағы арық-атыздарды және көше бойларын күл-қоқыстан тазалап, ағаш түптерін әктеп, жеміс және сәндік ағаш көшеттерін екті. Жыл сайын қоршаған ортаны қорғау мақсатында өңірде елді мекендерді жасыл желекпен көмкеру тұрақты түрде жүргізіліп жатыр. Бұл жолғы акцияның мақсаты – экологиялық мәдениетті қалыптастыру және тұрғындарды қоршаған ортаны ластамауға, тазалықты сақтауға шақыру. Облыс орталығының айналасынан жасыл желекті қорған құру және Мемлекет басшысының мемлекеттік орман қоры аумағында

2 млрд. әртүрлі ағаш көшеттерін отырғызу тапсырмасы аясында жұмыс жүріп жатыр. Осы бағытта облыс бойынша 5 жылда 110 210 гектар жерге 170 млн. ағаш көшеттерін отырғызу

Кешенді жоспарына қоса Түркістан қаласының «Жасыл белдеуіне» қосымша тағы 6400 гектар аймаққа көшеттер егу жоспарланған. Биыл облыста кешенді жоспарға сәйкес, мемлекеттік орман қоры жерлерінде 20 300 гектар жерге 32214,23 мың дана көшет егу жоспарланған. Бүгінгі таңда 1310 гектар жерге 2339,6 мың дана көшет егілген. Өткен жылғы мәдени орман алқаптарын толықтыруға 2161,2 мың көшет босатылды. Түркістан қаласының экологиялық ахуалын жақсарту үшін де «Жасыл аймақ», «Жасыл белдеу» жобалары аясында ауқымды жұмыстар атқарылып жатыр. Мәселен, биыл қала аумағында 210 000 дана 10 түрлі біржылдық және көпжылдық гүлдер егу жоспарланған. Оның 60 000 данасы егілді. Қалғанын осы айдың соңына дейін отырғызу көзделуде. Облыс орталығына 17 түрлі бейімделген 249 000 дана ағаш көшетін (көктем мезгілінде 100 000 дана, күз маусымында 149 000 дана) егу жоспарланып отыр. Биыл көктемде жасыл белдеуде тек толықтыру жұмыстары атқарылады. Түркістан қаласын көгалдандыру үшін қажетті көшеттермен қамтамасыз ету мақсатында «Жасыл аймақ» КММ-інде 120 гектар жерде орман тұқымбағы орналастырылды. Ол жерде қазір 3,5 млн дана көшет өсірілуде. Бүгінгі таңда орман тұқымбақтарының көлемі екі есеге ұлғайып, 356 гектарға жетіп отыр. Онда әр жылы 35,0 – 40,0 млн. әртүрлі ағаш көшеттерін өсіру қолға алынады. Ағаш отырғызу, оны күтіп-баптау, қорғау және өсімін молайту жұмыстары тоқтамайды. Қазіргі таңда аймақта 3 млн. 144 мың гектар орманды дала жері бар. Оның ішінде орманмен көмкерілген алқабы 1 млн. 517,15 мың гектарға жетті. Сонымен қатар «Жасыл белдеу» аумағына «Қазатомпром» АҚ-мен 5400 гектар жапырақты және сексеуіл көшеттері мен тұқымы егілді. Жалпы көлемі 11010 гектарды құрады. Қазіргі таңда жұмыстар жалғасып жатыр. Соның нәтижесінде «Жасыл белдеудің» көлемі 20 000 гектарға жетеді деп көзделіп отыр. Мамандар тұрғындарға әр аулаларға тал егу, айналадағы бұлақ көздерін ашып, тазалық жұмыстарын жүргізіп табиғатқа жанашырлық жасауға өз үлестерін қосуға шақырады. Айта кетейік, облыстық табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасына қарасты мекемелердің питомниктерінде 27 миллионнан астам түрлі ағаш-бұта көшеттері күтіп-бапталуда.

«Бекітемін»
«Шамшырақ» бөбекжай-балабақшасы
МКҚК меңгерушісі Ж.Олжатаева

Консультациялық пункт

«Балабақша табалдырығын аттаған бала»

Әдіскер: Аргынбаева Р

2023-2024 оқу жылы

Балабақша табалдырығын аттаған бала

«Бала-біздің болашағымыз», деп Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы айтқандай, мемлекетіміздің ертеңгі тірегі, білікті де білімді, тәрбиелі де инабатты, адамгершілігі мол, салт-дәстүрімізді бойына сіңірген тұлғаны тәрбиелеу әрбір отбасы мен мектепке дейінгі мекеменің міндеті. Балабақша табалдырығын аттаған әрбір бүлдіршін тәуелсіз еліміздің тұтқасын ұстайтын ертеңгі ел азаматтары болады деп сенеміз. Жаңа ғасыр талабына сай, тәрбиешілердің алдында көптеген міндеттер тұр. Мектепке дейінгі білім стандартының мазмұны мен міндеттерінің орындалуын қамтамасыз ету үшін оқу-тәрбие үрдісін тиімді әдіс-тәсілдері пайдаланып жұмыстар жасалуда.

Қазақ халқы бала тәрбиесін бесікте жатқан кезеңнен бастаған. Бала бойына жақсы, жаман қасиеттер ана сүтімен дариды екен.

Баланың жеке тұлға болып қалыптасуы маңызды, әрі қызықты кезең. Балабақша табалдырығын аттағаннан бастап ата-ана мен баланың күнделікті өмірінде айтарлықтай өзгерістер болады. Баланың балабақшаға бейімделінгеннен кейін оларды даму деңгейінің қарқыны жылдамдайтынын байқаймыз. Балалар өз бетінше іс-әрекеттер жасайды, тілі дамиды, өзге балалармен қарым-қатынасы, достығы жақсарады, тәрбиешіге, ата-аналарына сұрақтар қойып, оның жауабын білгісі келеді.

Қазіргі таңда ата-ана мен балабақшаның ортақ мәселесі-бала тәрбиесі. Ата-ана үшін бала - оның үміті, өмірінің жалғасы, мақтанышы, болашағы болса, тәрбиеші үшін-еңбегінің жемісі. Сондықтан ата-ана мен балабақша үнемі тығыз байланыста болуы керек.

Бала жаңа ортаға қалай үйренеді немесе бейімделеді? Әсіресе балабақшаға бейімделу қиын және ауыр өтеді. Бала жаңа ортаға келгенде тамақ ішпейді, ұйықтамайды, балалармен, бөтен адамдармен араласудан бас тартады, қоршаған ортаға деген қызығушылығы төмендейді, ойыншықтармен ойнауға қызықпайды. Ыстығы көтеріледі, жылайды, іші өтеді.

Оның себептері: Бала бөтен адамдармен қалып көрмеген, өзі дәретке отырып үйренбегендіктен. Баланы алғашқы күндері екі сағатқа ғана қалдыру керек. Кейбір ата-ана жұмыс барысын айтып алғашқы күннен бастап күні бойына баланың психологиясының бұзулуына әкеліп соғады.

Сонымен, бейімделу дегеніміз, яғни «адаптация» - бұл бала ағзасындағы әр түрлі деңгейде – физиологиялық, әлеуметтік, және әрине психологиялық деңгейде жаңа жағдайларға бейімделуге бағытталған өте күрделі құбылыс.

Әрбір баланың балабақшаға бейімделуінің үш түрі бар:

1. Жеңіл түрі: - баланың мінез-құлқы 10-15 күнде қалпына келеді.
2. Орташа ауырлық бейімделу: - 1 айға созылады.
3. Ауыр бейімделу: - 2 айдан 6 айға дейін өтеді.
  - Баламен таңертеңгі қабылдауда ата-ана тез қоштасып кетуі керек. Баланы өзіне өте жақын сезіндірсе бала мазасыздана береді.
  - Балабақшада қалу үшін балаңызды алдап небір заттарды әперуден бас тартыңыз, алдап, өтірік айтудан аулақ болыңыз.

2-3 жастағы балалар үшін балабақшаға бейімделуі күрделі құбылыс. Баланың эмоциялық жағдайы көп өзгеріске түседі.

Ата-ана баласын балабақшаға әкелмес бұрын 1-2 ай дайындық жұмыстарын жүргізуі керек. Ол үшін үйдегі жағдайды балаңыздың келетін тобының күн режиміне сәйкес етіп ұйымдастыру қажет. Жуыну, қолын сүрту, шешіну, киімін бүктеп, жинап қою, ойыншықтармен дұрыс ойнау, оны сындырмау, қайта жинап қою, асты дұрыс ішу, қасықты, панды дұрыс ұстау, түбекке сұрану сияқты қасиеттерді бала бойына сіңіру қажет.

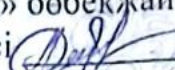
Баланың киімі өзіне ыңғайлы болуын қадағалау керек. Балаңыздың «социалдық көкжиегін» кеңейтіңіз. Балаңызға бала тілімен түсіндіріп, мейірімді төгіп балабақша туралы жақсы жақтарын айтып түсіндірсеңіз бала балабақшаға тез бейімделеді.

Балаңыздың сүйікті ойыншығын беріп жіберіңіз. Егер, балаңыз тез үйренбесе апта ортасында бір күн «демалыс» алуға болады. Бейімдеу кезінде демалыс күндері балаңызбен көп шұғылданыңыз. Балаңыздың ауырмауы үшін витаминдер беруіңіз керек. Егер балаңыз көпшіл болса балабақшаға тез үйренеді. Балаңыздың балабақшаға толық бейімделуіне психолог, медбике, тәрбиешілер көп ықпал жасап, бақылауға алады.

Өзімнің іс-тәжірибемнен алатын болсам «Бөбектер» тобындағы балабақша табалдырығын аттаған алғашқы сәбилердің бейімделуі жаңа өмір есігін ашқандай. Баланың бейімделуі бұл топта ерекше қиындық туғызады. Алғашқы күннен басқа ортаға үйрену кезеңі балаға ауыр тиеді. Ыстығы көтеріліп, тамақ ішпей, мазасызданып, анасын аңсайды, жылайды. Бірақ, біртіндеп анасындай мейірін төгіп, әр күні жылы қарсы алсаң үйрене бастайды. Әр баланың мінез-құлқы әртүрлі болғандықтан бейімделу әр сатыда өтеді. Бала естігенін емес, көргенін істесе жадында сақталып қалады.

Осы жастағы балалардың бейімделуі 3 деңгейде жүргізіледі.

1. Жарамды деңгей:- Бала ересек көмегімен суға қолын тосады, қасықпен ас ішуді, ұстауды үйренеді, тәрбиеші көмегімен орындыққа отырады, түбекке барады, ауызша нұсқауды түсінеді, ас ішерде, астан кейін қолын жууды, сүртінуді, затты орнына апаруды, достарына қамқорлық жасайды, жақсы жаман қасиеттерді үлкендер көмегімен ұғынып жасайды.
2. Жеткілікті деңгей:- Үлкендер көмегімен жуынуы бөлмесіне баруы, қою тамақты іше алу, қасықты ұстауы, қойылған орындыққа отыруды, түбекке баруы, беті-қолы мен мұрнының лас екеніне көңіл аударуы, дымқыл, былғанған киімін байқауы, киімдерін өздері танып біледі, жартылап өзі киініп-шешінеді.
3. Жоғарғы деңгей:- Ересектер көмегін көп керек етпейді, жуынуға дайындалады, сүлгісін таниды, орындығын өзі әкеліп отырады, асты жақсы таза ішеді, оң қолға қасық сол қолға нан ұстайды. Өз киімін таниды. Толық болмаса да киімін киіп-шешеді, бүктеп жинайды. Өзіне тиісті зат, ойыншықтарды орнына апарып қояды. «Сәлеметсіз бе?», «Сау болыңыз» отбасы мүшелерін, ойыншықтарды атай алады. Айтылған сөздерді қайталайды.

«Бекітемін»
«Шамшырақ» бөбекжай-балабақшасы
МКҚК меңгерушісі Ж.Олжатаева

Консультациялық пункт

«Денсаулықты сақтау үшін – оны бағалап үйрен»

Медбике: Абдулхакимова К

2023-2024 оқу жылы

Денсаулықты сақтау үшін оны бағалап үйрен

Халқымыз "бірінші байлық – денсаулық" деп бекер айтпайды. Егер жаның аман, денің сау болмаса, бұл өмірде мән жоқ. Бір жерің шамалы ауырып тұрса, онда ешнәрсеге зауқың соқпай, көңіл-күйің де көтерілмей мазаң қашады. Ал еш жерің ауырмаса, онда күнділікті шаруанды емін-еркін жасап, армандап та, қиялдап та өмір сүресің.

Кейде денсаулық барда, оның кәдіріне жетпей, бағаламай жататын жайымыз бар. Сондықтан оны онды-солды жұмсаймыз. Денсаулықты күртатын дүниелерге көп барамыз. Ал адамның өзіне жасаған ең үлкен өкініші де осы болуы тиіс: денсаулығын күрту – өзіңе жасаған қылмыспен бірдей.

Сондықтан денсаулықты сақтауға, оған қамқорлық танытып, күтінуге тырысу абзал. Денсаулық сақтау – өнер. Өйткені денсаулықты күтіп ұстау да кейде пендеге оңай болмай жатады. Нәпсіге ауыр келетін нәрселер бар десем болады. Мәселен, жүгіру, жаяу жүру немесе көп қимылдау денсаулық сақтау нышаны екенін бәріміз білсек те, оны орындамай жатамыз. Жай ғана серуендеудің өзі бойға қан таратып, қан айналымы мен зат алмасымын жақсартады. Содан адам ағзасына қажетті қоректік заттар барады.

Тағы бір мысал. Кейде ішпеу керекті ішіп, жемеу керекті жеп жатамыз. Мәселен, фаст-фуд пен кез келген тез, қуырылып дайындалатын тағамның ағзаға ауыр екенін біле тұра, соны жейміз. Ал ағзаның амандығын ойласаң, мұндай санасыз әрекетке барудың қажеті жоқ.

Денсаулық сақтау – бұл өнер. Ал өнерді адам үйренуі тиіс. Дәлірек айтсақ, өз-өзін тәрбиелеп, өнерлі болуы керек. Денсаулықтың жайы да сол. Денсаулықты сақтауың үшін оны сақтаудың жолын үйрен әрі соны өміріңде қолдана біл.

«Бекітемін»
«Шамшырақ» бөбекжай-балабақшасы
МКҚК меңгерушісі Ж.Олжатаева

Консультациялық пункт

«Балаңызбен бірге ойнаңыз»

Тәрбиеші: Заитханова З

2023-2024 оқу жылы

Тақырыбы: Балаңызбен бірге ойнаңыз!

Бала өміріндегі алғашқы мектепке дейінгі кезеңі оның өсіп жетілуіндегі ең жауапты кезең. Бұл кезде баланың ақыл – ой қабілеті, қасиеттері және эстетикалық сезімдері қызықты, мазмұнды сабақ, еңбек, ойын процесінде жан-жақты қалыптасады. Ойын – тәрбие берудегі ең тиімді тәсілдердің бірі. «Балабақшада тәрбие беру бағдарламасында» баланың денесі мен психикалық жетілуі, жеке басының дамуы үшін ойынның үлкен маңызы бар. Бала ойын арқылы күш – жігерін жаттықтырып, қоршаған заттар мен құбылыстардың ақиқат сырын ұғынып, еңбек дағдысына үйрене бастайды, яғни болашақ ұрпақтың тәрбие жолы тәлімдік ойыннан басталады. Ойын – оқыту, өсіру, денсаулықты нығайтумен қатар тәрбиеге дағдыландырады. Көпшілік адамдар арасында өмір сүру, айналасына қайырымды, адал болуға, қиналған кезде қол ұшын беруге тәрбиелейді. Басқа адамның сөзін тыңдауға, қуанышын бөлісуге, өз ойымен басқа адамның ойын салыстыра білуге және сыйластыққа, үлкенге жәрдем беріп, кішіге қамқор болуға, не жақсы, не жаман екенін айыра білуге баулу үшін сахналық ойындарды пайдалануға болады. Ойын - өсіп келе жатқан бала ағзасы үшін өте қажет. Ойында баланың дене күші артады, қолы қатайып, денесі шыңдала түседі, көзі қырағыланады, зеректілігі, тапқырлығы, ынтасы артып, жетіле түседі. Ойында балалардың ұйымдастырушылық дағдылары қалыптасып шыңдалады, ұстамдылық, іскерлігі дамиды. Ойын – балалар үшін күрделі әрекет. Дене тәрбиесі немесе спорт сабақтарында балаларға ойынның бағытын бере отырып, оның әділ және дұрыс өтуін қадағалаған жөн. Өйткені, мұның балаларға салауатты өмір салтын қалыптастыруда тәрбиелік маңызы зор. Жан – жақты дамыған денсаулығы мықты дара тұлғаларды тәрбиелеу ежелден – ақ халық дәстүрі. Тәрбиеші балалардың сәби шағынан бастап, дене бітімінің дұрыс жетілуіне мән беріп, дәстүрлі жаттығулар мен қимыл ойын түрлерін қолдана білгені дұрыс. Ойын жас баланың денесінің дұрыс жетілуіне, күшті, төзімді боп өсуіне тигізер көмегі мол. Дене ойындарымен айналысқан балалардың бұзақылық мінез көрсетуіне уақыты болмай, керісінше олардың ой жылдамдығы мен дене бітімі қатар дамып сымбатты, сабырлы болатыны белгілі. Мектепке дейінгі балалардың ойын жаттығуларымен қатар санауға, сөйлей білуге, сөздік қорын байтуға тигізер ықпалы зор. Балалық шақ кезіндегі ойын бұл қызықты әлем. Бұл әлемде әлсіз қорғаны жоқтың мықты қайраты болады, іш пыстыратын және қызықты емес нәрселер көңілді және қызғылықты болып шығады. Бұл кезеңде әр бала өзінің жаман қылықтарын біледі, айналасын өте әдемі, таңғаларлықтай қызықты ете алады. «Менімен ойнашы» деген балалар өтінішін жиі естіміз. Ата – аналар келісім берген кезде бір минут қасқыр, дәрігер, дүкенші, болып ойнаса, бала қуанып қалады. Балалар қиялдау арқылы ойдан түрлі ойын шығарады. Ойын арқылы балалардың шығармалық ой – қиялы, елестету қабілеті шарықтайды. Ойын – тәрбие құралы. Ойынның арқасында жан-жағын қоршаған орта балаға қостаушы болып табылады. Мектеп жасына дейінгі бала белсенді, ой – түсінігі мол болып, өзінің тәртібін басқара білсе, мектепте жақсы оқиды., бір мақсатқа жетемін деген ынтасы болса, бала бойындағы талпынысты дамытуға баса назар аударуымыз керек.

Баланың даму кезеңдері қандай? Мамандар баланың дамитын уақытын былай бөліп қарастырады: 1 жасқа дейінгі кезең. Бұл кезеңде ана баласын көбірек құшақтауы керек. 1-3 жас аралығы. Осы уақыт аралығында бала өте белсенді болады. Ана бұл кезеңде қоршаған ортаны тануға көмектеседі. Мектепке дейінгі кезең: 3-7 жас аралығы. Бұл кезеңде баланың қызығушылығы арта түседі. Кез келген ана баласының бойындағы

қабілетті осы жас аралығында байқайды. 7-11 жас аралығы. Бұл кезеңде баланың балалығы болады. Мектепке, айналадағы адамдарға үйренісу үшін ананың ролі маңызды.

Баламен қарым-қатынасты қалай орнату керек? Балаңызды күн сайын құшақтаңыз. Өйткені олар ата-аналарымен физикалық байланыста болған кезде өздерін қауіпсіз сезінеді. Ерте жастағы баланың ата-анамен жақсы қарым-қатынасы болашақта өзін-өзі бағалауға, өмірге жақсы көзқараспен қарауға, физикалық және психикалық дамуына оң әсерін тигізеді. Балаңызбен жиі ойнаңыз. Ойнап отырып, балалық шаққа саяхат жасаңыз. Балаңыздың тілін табу үшін онымен бірге құрастырмалы ойыншықтарды жинаңыз, түрлі ойын ойлап табыңыз. Балаңызбен бірге күліңіз. Ата-ананың тәрбиесі әркез салмақты болуы міндетті емес. Әдетте күлген сәттер керемет естелігімен есте қалады. Сонымен қатар сізге де, балаңызға да алаңдап жүрген мәселелердің шешімін оңай табуға көмектеседі. Балаңызбен жеке отырып сөйлесуге уақыт бөліңіз. Жұмыс кестесі қауырт болса да, балаңызбен бір сәт әңгімелесуге күн сайын уақыт арнаңыз. Оның қажеттіліктері туралы сөйлесуге, сүйіспеншілігіңізді көрсетуге, онымен ойнауға және бірлесе әрекет етуге мүмкіндік беріңіз. Балаңыздың шашын тараңыз. Бұл баламен қарым-қатынасыңызды нығайту үшін жақсы әдіс болып саналады. Әлбетте мұндай әрекет жасөспірімдерге ұнамауы мүмкін, бірақ мектеп жасына дейінгі балалар анасының жақын болғанын жақсы көреді. Балаңызбен бірге сабақ оқыңыз, үй тапсырмасын орындаңыз.

Ана мен баланың арасын қандай әрекеттер алашақтатады? Физикалық және эмоционалдық зорлық-зомбылық. Кейбір ата-ана (әдетте ішімдік ішетін немесе басқа да зиянды заттарға тәуелді адамдар) балаға физикалық зорлық-зомбылық көрсетеді. Әсіресе, баланы тым қатты сынау немесе оған айғайлау эмоционалдық түрде зиянын тигізбей қоймайды. Қолдау білдіру. Ата-ана баланы материалдық, эмоционалдық, әлеуметтік және рухани жағынан қолдауы керек. Осы қажеттіліктердің ең болмағанда біреуі болмаса, баланың ата-анаға деген құрметі жоғалады. Ол ережелерді бұзады және жақындарынан гөрі басқа адамдарға көбірек сенуі де ғажап емес. Баламен қарым-қатынастың болмауы. Ана мен бала арасында толыққанды байланыстың болмауы баланы да, ата-ананы да ренжітеді. Әдетте бұл баланың тіл алмауынан, ата-ананың баланы түсінбеуінен туындап жатады. Бұл олардың арасындағы эмоционалдық байланысты бұзады және екі тараптың да ашу-ызасын оятуы мүмкін. Тәуелділік. Кейде баланың ата-анасымен қарым-қатынасы тәуелділікке апарлады. Мысалы, бала ата-анасына қамқорлық жасауға мәжбүр болады. Әсіресе олардың біреуі ауыр науқас немесе мүгедек болған кезде балаға тым ауыр тиеді. Осылайша бала ата-анасының эмоционалдық жағдайына, отбасылық мәселелерді шешуге, тіпті үй шаруасына жауап береді. Мұндай жағдайларда балалар ата-анасының қажеттілігін бірінші орынға қоюы мүмкін. Болашақта олар басқа адамдармен қарым-қатынас орнатқан кезде тәуелді болады. Сенімсіздік. Егер бала қайта-қайта қателессе, жаман мінез-құлық танытса, ата-ана оған деген сенімін жоғалтады. Егер ата-аналар жоғалған сенімді қалпына келтіргісі келсе, олар балаға сенім артуға болатынын дәлелдеуге мүмкіндік беруі керек.

Ата-ана мен бала арасындағы қарым-қатынасты нығайту әдістері. Ата-ана баласымен дұрыс және берік қарым-қатынас орнату үшін не істей алады? Терапевт Пейдж Дорн мынадай кеңес береді: Балаға шынайы сүйіспеншілігіңізді көрсетіңіз. Оған қарап күлімдеуді әдетке айналдырыңыз. "Мен сені жақсы көремін!" - деп жиі айтыңыз. Бұл сөзді балаңыз неше жаста болса да, қайталап айтудан жалықпаңыз. Баланың жеке шекарасын қалыптастыруына көмектесіңіз. Бала өсіп келе жатқан кезде оған ненің дұрыс, бұрыс

екенін айту маңызды. Алайда тындай біліңіз, жанашырлық танытыңыз. Қарым-қатынас тындаудан басталады. Балаңыздың сезіміне назар аударыңыз, оны түсінетіндігіңізді білдіріңіз және оған не қажет болса да, көмектесуге дайын екеніңізге сендіріңіз. Кез келген дүниені балаңыздың көзқарасымен көруге тырысыңыз. Балаңызды тыңдап, оған жанашырлық таныту арқылы сіз өзара сыйластықты дамыта бастайсыз. Отбасы мүшелерімен бірге тамақтану кезінде смартфон ұстамауға дағдыланыңыз. Балалармен жақсы әңгіме айтуға тырысыңыз. Отбасылық рәсімдер жасауды үрдіске айналдырыңыз. Мысалы, бірге фильм қараңыз, табиғат аясына шығыңыз. Ал көпбалалы отбасы болсаңыз, әр балаңызға аз болса да, жеке уақыт арнаған жөн. Сол кезде олардың әрқайсысы өзін бағалы, тұлға ретінде сезінеді. Бала тәрбиесі жауапкершілікті, мейірім мен махаббатты қажет етеді. Баланың тұлға болып қалыптасуы үшін ең алдымен бала мен ана арасында жақсы байланыстың болғаны маңызды.